

Monografija „Na tragu svetlosti” o radu istaknutog umetnika Božidara Plazinića koja se objavljuje povodom organizovanja njegove retrospektivne izložbe u Čačku u tri galerijska prostora (Umetnička galerija „Nadežda Petrović”, Galerija „Risim” i Gale - rija Narodnog muzeja Čačak), u istoriografiji domaće savremene vizuelne umetnosti predstavlja važan prilog sagledavanju i ra - zumevanju nedovoljno rasvetljenih pozicija u stvaralaštvu ovog umetnika. Budući prisutan na sceni savremene vizuelne umetnosti i kao nezavisni kulturni delatnik – inicijator, autor i organi - zator brojnih kolektivnih i participativnih projekata, Plazinić je neretko prezentaciju sopstvene umetničke produkcije stavljao u drugi plan. Uloženi napor autorskog i kustoskog tima, koji je učestvovao u pripremi i priređivanju pomenute izložbe i monografije, da prepozna, prikaže i kritički obradi petdecenijski opus ovog umetnika, ima značenje i veličinu ponovnog otkrivanja auto - ra i njegovog dela, kako za stručnu javnost, tako i za širu publiku u domaćim, ali i međunarodnim okvirima. Izdavanjem monografije i organizovanjem prve retrospektivne izložbe Božidara Plazinića Umetnička galerija „Nadežda Petrović” daje ohrabrujući primer posvećenosti jedne vrhunske ustanove kulture praćenju i valorizovanju rada stvaralaca iz sopstvene sredine i zavičajnoj umetničkoj baštini. Pre više od jedne decenije, u sklopu obeležavanja šest vekova od najstarijeg sačuvanog pomena Čačka (2008. godine), ova ustanova uplićila je program od nekoliko izložbi posvećenih stvaralaštvu lokal - nih umetnika i tom prilikom objavljena je monografija „Likovni umetnici Čačka” autorke Dragane Božović, muzejskog savetnika Umetničke galerije „Nadežda Petrović”. Prošle, 2020. godine, u okviru izložbe „Savremena umetnost Čačka” kustosa Marije Ra - disavčević i Daniela Mikića predstavljen je izbor iz savremene umetničke produkcije šesnaest autora i autorki iz Čačka – ra - zličiti generacija, raznovrsnih poetika, tematskih preokupacija i izraza 1 . Zaključuje se da ova ugledna ustanova kulture, pored toga što u okviru svoga programa i visoko profilisane manifestacije Memorijal Nadežde Petrović, daje značajan doprinos produkciji, prezentaciji i kritičkoj valorizaciji savremenih umetničkih praksi i kustoskih koncepcija na nacionalnom, regionalnom, pa i internacionalnom planu, neguje jednaku posvećenost stručnoj i sistematičnoj obradi i kritičkom promatranju rada čačanskih autora i autorki. Tokom prethodne dve decenije upriličene su izložbe nekima od njih – izložbe Milovana Destil Markovića 2008. godine, Nebojše Bežanića 2017. godine, Gorana Delića, Drage Jovanović i drugih mlađih autora, a tim povodom objavljene su monografije ili opsežniji katalogi. Ovoga puta, ustanova je uključila svoje produkcijske, istraživačke, kustoske, uređivačke, izdavačke i ostale resurse u studiozno koncipiranje izložbe i publikovanje opsežne monografije umetnika Božidara Plazinića. Razvrstavanjem bogatog i kompleksnog opusa autora u nekoliko tematsko-konceptualnih celina, posvećenom obradom različitih oblika njegovog angažmana, skup tekstova u ovoj monografiji pruža alate za lakše razumevanje i kontekstualizovanje njegovog dela, kao i za dešifrovanje jedinstvenog jezika vizuelnih simbola i gestova, koji je stvaran decenijama. Uređivački posao na monografiji autora koji u svojoj dosadašnjoj karijeri beleži 45 samostalnih i preko pet stotina kolektivnih izložbi, predstavlja kompleksan i izazovan zadatak koji podrazumeva traganje za uravnoteženim pristupom – između sistematizovanog naučno-ozgaktnog dokumentarističkog uvida u stvaralaštvo jednog autora u skladu sa okružujućim društveno-socijalnim kontekstima, i neograničavanja slobodne interpretacije i čitanja Plazinićevog dela od strane svakog tumača (autora teksta) ponaosob. Dve glavne studije istoričara umetnosti Aleksandre Lazar i Daniela Mikića, bazirane su na punom uvidu u celokupno umetnikovo stvaralaštvo – arhiv ranijih radova i recentnu umetničku produkciju, na sakupljenom dokumentarnom materijalu, kao i na svedočenjima autora i njegovih saradnika. Pored pronicljive analize najznačajnijih Plazinićevih radova, monografska

publikacija locira stvaralaštvo ovog autora u kontekst nekadašnje jugoslovenske, danas srpske i regionalne scene, od sredine sedamdesetih godina prošlog veka do današnjih dana, dajući delimično i neophodne komparativne prikaze događaja i kretanja na međunarodnoj umetničkoj sceni. Analiza njegovog rada artikulirana je vrlo uspešnim preplitanjem tematskih, idejnih i stilskih tendencija i preokupacija. Osobenost Božidara Plazinića da kroz sliku, crtež, frotaž, objekat, umetničku knjigu skulpturu i ambijentalnu postavku inicira saradnju sa drugim umetnicima i različitim društvenim grupama, prepoznata je i uverljivo istaknuta kako u analizi njegovog autorskog opusa, tako i kroz prikaz njegove ličnosti. Rasvetljavanje svih stvaralačkih faza ovog autora i njegovih različitih uloga – umetnika, konzervatora, restauratora, pedagoga, inicijatora, organizatora, selektora, sportiste, maratonca, aktiviste, ekologa – u velikoj meri razjašnjava svojstvenost njegovog autorskog jezika, njegovih ishodišta i mogućih uzora. Monografija Božidara Plazinića „Na tragu svetlosti”, uređena od strane Mirjana Racković muzejskog savetnika Umetničke galerije „Nadežda Petrović”, kompleksno koncipirana i pažljivo i profesionalno realizovana, sa svim pratećim elementima koji su u nju uvršteni, predstavlja sveobuhvatnu sliku „istrajne, humane prirode”² ovog autora i njegovih postignuća, a istovremeno čini i reprezentativan doprinos domaćoj istoriografiji savremene vizuelene umetnosti.